

Iva Procházková

Literatura dla całej rodziny: dzieci, młodzieży i dorosłych. O plątaninie stosunków międzyludzkich, życiu kiedyś i teraz, tu i tam, o dnie, porwaniach i niebie.

Prawdopodobnie jedna z najwybitniejszych autorek książek dla dzieci i młodzieży po 1989 roku. Urodziła się w 1953 roku w Ołomuńcu. Jej ojcem był pisarz Jan Procházka, znany ze współpracy scenariopisarskiej z reżyserem Karlem Kachyně przy takich filmach jak „Wóz do Wiednia“ (1966) lub „Ucho“ (1970). Ze względów politycznych nie mogła studiować, pracowała w mało szanowanych zawodach (jako kucharka i sprzątaczką). W 1983 roku udała się z mężem, reżyserem Ivanem Pokorným na emigrację. Przez jedenaście lat mieszkała najpierw w Austrii, później w Niemczech. Jest autorką sztuk teatralnych i scenariuszy telewizyjnych, jednak największy rozgłos zdobyły jej książki dla dzieci i młodzieży. Zadebiutowała powieścią „Komu chybí kolečko?“ (1981). Po niej ukazało się dwadzieścia książek napisanych w języku czeskim, jak i niemieckim. Do najwyżej cenionych należą „Únos domů“ (1998), „Kryštofe, nebłbni, a slez dolů!“ (2004), „Myši patří do nebe“ (2006), „Nazi“ (2009) czy „Uzly a pomeranče“ (2011). W ostatnich latach odnosi również sukcesy w dziedzinie kryminału graniczącego z thrillerem politycznym. Przykładem tego są publikacje takie jak „Muž na dně“ (2014) (PL: „Mężczyzna na dnie“, tłum. Julia Różewicz, wyd. Afera 2016), „Dívky nalehko“ (2016) (PL: „Roznegliżowane“, tłum. Julia Różewicz, wyd. Afera 2017) i „Nekompromisně“ (2019). Część z jej książek została sfilmowana, część doczekała się przekładów (łącznie na ponad piętnaście języków).

„Iva Procházková napisała jeden z najoryginalniejszych czeskich kryminałów [„Mężczyzna na dnie“], który w niczym nie ustępuje najlepszym przedstawicielom współczesnej fali kryminałów skandynawskich“, chwali autorkę Klára Kubíčková. Natomiast Richard Spitzer tak skomentował „Roznegliżowane“: „Psychologiczna głębia postaci idąca w parze z przyjemnym opisem atmosfery zimowej Pragi – to zalety tego porządnego kryminału, a zarazem powody, dla których nie warto zwlekać z zakupem, zwłaszcza jeśli wolimy czeskie kryminały i mamy już dość samotnych alkoholików ze zdeprawowanych rodzin, którzy bardziej niż śledztwem zajmują się własnymi demonami.“ Na koniec przytoczmy słowa Pavla Mandysa o powieści „Nekompromisně“: „»Nekompromisně« to w czeskim środowisku podmuch świeżości, przede wszystkim dzięki zręcznej technicznie zabawie motywami, do których wielu podchodzi niekiedy aż nazbyt poważnie. Nie twierdzą, że mnożące się w kraju i za granicą przykłady ukazujące agresywne i niebezpieczne działania elit rosyjskich nie są powodem do niepokoju. Jednak może zamiast naiwnego aktywizmu lepiej stawić im opór, pisząc pełną napięcia, a przy tym inteligentną i wiarygodną fikcję.“

Wybór książek przetłumaczonych na język polski w latach 2017–2020:

2017

Dívky nalehko (Rozneglizowane), przetłumaczone Julia Różewicz, wydawnictwo Afera, 2017

2018

Středa nám chutná (Pyszna środa), przetłumaczone Julia Różewicz, wydawnictwo Afera, 2018